TRÅKIGHETENS TIDEVARV

ETT NYHETSBREV FRÅN FUTUREWISE

— AUG 2019 —

FUTUREWISE

Har du roligt i ditt liv? Hade du roligare förut? Hade tidigare generationer det ännu roligare? Och tror du att du kommer att få det mer eller mindre roligt framöver? Detta är inga lätta frågor att svara på. Men i detta nyhetsbrev driver vi tesen att det faktiskt var roligare förr. Och att trenden är dalande, det kommer att bli ännu tristare. Vi är nämligen på väg in i *tråkighetens tidevarv*.

EN VÄRLD AV FÖRBUD

Individualismen har länge varit en tydlig strömning som har drivits på av liberala krafter. Alla ska få vara på sitt eget sätt och göra egna livsval. Men från politiskt håll håller vissa av dessa friheter på att begränsas. Att röka blir exempelvis allt svårare. Tidigare rökte vi på arbetsplatser, restauranger och till och med flygplan. Sedan har rökare steg för steg klämts åt via lagstiftning. EU-kommissionen har välkomnat planer att förbjuda all rökning på film. Särskilt märkligt blir det när till och med snusning förbjuds på arbetsplatser.

Sedan länge har vi ju också Systembolaget kombinerat med höga alkoholskatter för att dämpa drickandet. I Litauen måste den som köpt alkohol dölja denna innan de lämnar butiken. Den som säljer utländska tidningar straffas om inte alla alkoholannonser har täckts över.

Socker är en annan sak som är dålig för folkhälsan. Hur kul det än må vara med godis och läsk måste populasen förstå de samhällsekonomiska kostnaderna av ett överdrivet intag. Ergo sockerskatt. Åtminstone i Norge och Danmark. Plötsligt dyker en svart marknad för lakrits upp. Det håller på att bli allt svårare att få tag i läsk eller tetradryck som inte är sockerfri eller åtminstone utan ”30 procent mindre socker”.

Gott och blandat med 30 procent mindre socker. Men hjälp – det är ju sockret man vill åt!

Att fritt äta, dricka och röka tycks bli allt svårare i takt med att fler lagar och regler tillkommer. På *The Nanny State Index* som mäter den nationella friheten i just dessa dimensioner hamnar Sverige på plats 8 av 28 länder i mätningen. Finland är mest reglerat, Tyskland är mest tillåtande. Något samband mellan exempelvis livslängd och regleringarnas strikthet finns dock inte. Det finns absolut poänger och fördelar med skatter och förbud – men faktum kvarstår: tråkigheten tilltar.

AVHÅLLSAMHETSTRENDEN

Att ha sex är inget måste men säkert något som står på listan över roliga saker för många. Men även detta skärs det ner på i tråkighetens tidevarv.

Relationsexperten Esther Perel menar att det för närvarande hos unga finns en avhållsamhetstrend. Trenden är påtaglig i många länder som Finland, Holland och Storbritannien. I USA har sexfrekvensen sjunkit stadigt de senaste 20 åren. Detta gäller hela befolkningen, men särskilt unga i åldern 18-29 år. Man kunde förvänta sig att dessa skulle vara mer sexuellt aktiva, men tvärtom har de 32 procent mindre sex vid en jämförelse med samtliga vuxna. I Japan är 42 procent av männen i åldern 18-34 år oskulder, och 44 procent av kvinnorna. En förklaring kan vara att unga japaner i 20-årsåldern ”inte har något intresse för sex” vilket 22 procent uppger.

Enligt svenska studier om sexualitet i Sydsverige har den genomsnittlige medelålderssvensken ett mindre aktivt sexliv än tidigare. En annan studie visar att sexfrekvensen för medelsvensken mellan 1996 och 2013 har minskat med 24 procent. Vi går här inte in på olika skälen till utvecklingen, utan nöjer oss med att konstatera det faktum att sex tycks bli allt mer sällsynt.

Att ha sex är såå̊ 1996…

Man vet att man har för många barn när man måste ha namnlappar på dem.

FLYGSKAM, SHOPPINGSKAM, KÖTTSKAM...

Ytterligare en faktor som leder till mer tråkighet är klimatkrisen. Förutom att den i sig kan göra en dyster medför den också en över tid allt mer begränsad livsföring. Ingen kan ha missat diskussionen om flygskam, att man nästan måste skämmas för att man inte tog tåget till Maldiverna. Från flygskam är det inte långt till nästa fenomen som börjar omskrivas: shoppingskam. Att shoppa är fult och sliter minsann också på miljön. Sen tillkommer köttskam och laxskam.

Och sen har vi skaffa-barn-skam. Detta har ju visat sig vara det mest skadliga för miljön enligt forskare i Lund, och toppar listan före bil, flyg och annat klimatonyttigt. Allt detta stämmer säkert. Men saken är den att mycket av det miljöovänliga dessvärre råkar vara det som gör livet värt att leva. Att åka på semester, köpa något man sparat pengar till, äta något gott på restaurang eller skaffa barn är för många viktiga komponenter för välmående.

Människor förr i tiden behövde inte ta någon hänsyn till allt detta. Charter till Torremolinos? Hurra! Köpa en bensinslukande bil? Finemang! Åttonde barnet i skaran? Gott, fler händer som hjälper till. Idag dras tumskruvarna av nöden åt allt hårdare för att lindra klimateffekterna. Det blir allt svårare att njuta av saker man unnar sig. Förut skröt folk om en weekend i Barcelona, nu vågar man knappt erkänna en sådan miljösynd. För att inte tala om den överturism det medför i staden!

DET VAR ROLIGARE FÖRR

Olle Bälter iförd kostym vars ena halva är lila håller föredraget Det var roligare förr.

Att det var roligare förr tycker i alla fall docent Olle Bälter på KTH. Han höll ett föredrag med just den titeln och driver då tesen att mycket faktiskt var skojigare tidigare. Han hade som ung lärare färgat sitt hår med en röd rand. Det kan man tycka är kul eller inte. Men det som är lite skoj är att hans elever en dag också hade färgat sina hår med en röd rand.

Ett annat exempel är när studenterna på eget bevåg en solig dag bär ut stolarna utomhus för att de tycker det är lämpligare att ha lektion ute när det är så varmt. Läraren köper detta practical joke och lektionen i programmering hålls på ett provisoriskt blädderblock på KTH:s borggård. Att något liknande skulle ske idag 2019 är näst intill helt uteslutet.

Olle själv, författare till flera böcker, exemplifierar tidigare skämt han inkluderat i dem (t.ex. ”Helt värdelös information läggs i WOM, Write-Only-Memory”, kul för technördar). Vissa elever gnällde över dessa skämt vilket framkom i kursutvärderingarna. Olle tog då fram en lista med alla skämt som bifogades på ett papper instucket i boken, samt en upplysning att de elever som inte vill se skämten kan ta Tippex på dessa.

Krympande svängrum för framtidens komiker.

NOLLTOLERANS MOT SKÄMT

Många offentliga personer som försökt skoja blir hårt kritiserade i media. Paolo Roberto fick löpa gatlopp efter ett bröstskämt. ”Boobs prove that men can focus on two things once” skrev han på social media. Filip och Fredrik, Gudrun Schyman, Aftonbladets kolumnister med flera riktade hård kritik. Vissa tog honom dock i försvar som journalisten Ivar Arpi. Paolos egen reaktion? ”Har hamnat i en Kafka-liknande situation, där ett litet skämt har tagit helt orimliga proportioner.” skriver han på Instagram. Att han har två kvinnliga vd:ar i sina företag och en kvinnlig styrelseordförande brydde sig ingen om i sammanhanget.

Artisten Markoolio har påpekat att man numera ”får passa sig för vad man skämtar om offentligt.” och menar att det är ”väldigt mycket mer skitnödigt idag.” Win Butler som är förgrundsfigur i popgruppen Arcade Fire säger: ”Många komiker nuförtiden säger samma sak: de uppträder inte på skolor för att de inte kan berätta ett skämt. Folk har tappat förmågan att till och med förstå vad ett skämt är.”

Ett av skälen bakom utvecklingen är ju just att många skämt handlar om att driva med andra människor och företeelser. Det inkluderar även religion, utseende, sexuell läggning och liknande saker. Utrymmet för denna typ av skämt minskar stadigt. Serietecknaren Martin Kellerman fångar fenomenet i en av hans sista Rocky-strippar: ”All humor är taskig egentligen. Vi skämtar om någon som är annorlunda än oss. Det är inte snällt. Men det är roligt.” Nästan uppgivet konstaterar han att humor är ”en företeelse som hör hemma på historiens skräphög, inte i Sverige 2018.”

Se nu till att inte ha allt för roligt i framtiden.

EN LAGOM ROLIG FRAMTID

I sammanhanget kan det vara värt att påpeka att jag med detta nyhetsbrev inte vill uppmuntra till rökning, supande eller trakasserier i olika former. Gällande missriktade skämt går säkert varje enskild oförrätt med fog att angripa. Ett skämt ska vara kul för båda sägs det ju. Jag vill inte heller uppmuntra till ökade utsläpp, men kan konstatera att vi i klimatkrisens spår över tid tvingas till ett mer begränsat – och för många tristare – leverne. Om du inte tror mig så minns dessa ord när du äter din första insektsburgare.

Man kan förstås också hävda att livet inte alls är roligare för att man röker, dricker, äter kött eller driver med andra. Det är helt okej att tycka så. Men problemet är att de som tycker om att göra detta får allt mindre svängrum. Vissa personers idéer om vad som får göras och sägas stänger andras möjligheter. Frihetsgraderna minskar.

Oavsett åsikterna om sakerna ovan är det trendspaningen i sig jag vill sätta fokus på. Sammantaget tycks det finnas gott om exempel inom flera områden som ger stöd åt tesen att vi är på väg mot tråkighetens tidevarv. En tid som hela tiden kräver mer eftertanke innan vi säger eller gör något. Mindre hedonism, mer grönsaker. Färre opassande skämt, mer korrekthet. Jag säger inte att det var bättre förr. Men det var sannolikt roligare.

TRÅKIGHET GÖR GOTT

Vadå jag dyster? Var det egentligen roligare förr?

Kanske ska vi inte vara missnöjda med att vi är på väg in i tråkighetens tidevarv. Professor Juha T. Hakala, professor i pedagogik vid Jyväskylä universitet, menar tvärtom att vi borde ha mer tråkigt. En ständig ström av intryck via skärmar tar död på kreativitet menar han.

Eller så blir det tvärtom, att ju tråkigare vår värld blir, desto mer lockande blir den digitala tillflykten. Man får inte röka, dricka sprit, äta socker, äta kött, flyga, åka bil, shoppa, skaffa barn (vilket i och för sig går fint ihop med mindre sexaktivitet), skämta och skoja. Men surfa får man! Det är i detta parallella universum vi kommer att befinna oss de kommande decennierna. Den virtuella roligheten slår alltid den analoga tråkigheten. Roliga kattvideor är vår framtid!

LITE OM FUTUREWISE ERBJUDANDEN:

OMVÄRLDSANALYS

Futurewise producerar toppkvalitativa och skarpa omvärldsanalyser för just er bransch.

Vi kartlägger er marknad, gör intervjuer, letar trender, studerar alternativa affärsmodeller och sammanställer resultaten i lättillgängliga rapporter.

För att involvera personalen tar vi helst fram materialet tillsammans mer er under interaktiva workshops.

Klicka för att läsa mer om omvärldsanalys

FÖREDRAG

Vi håller upp mot 100 föredrag årligen där vi presenterar inspirerande trender och tankeväckande framtidsbilder.

Vi siktar på att underhålla samtidigt som vi delger ny kunskap och kryddar sedan med lite provokation.

Anlita Futurewise till nästa konferens, kick-off eller kundevent!

Klicka för att läsa mer om föredrag

UTBILDNING

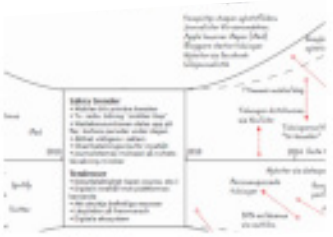

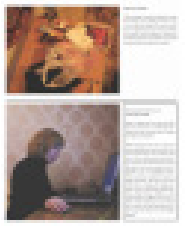

Vi arrangerar flera gånger per år öppna utbildningar i omvärldsanalys. Lär dig kombinera beprövade metoder med nya IT-verktyg för att skapa effektiva plattformar för systematisk omvärldsanalys.

Du tränar förmågan att tidigt upptäcka trender liksom hur man drar nytta av dem.

Ta två utbildningsdagar och se till att bli en grym trendspanare du också!

Klicka för att läsa mer om utbildning

FUTUREWISE